

Private Hilsener, Breve og Blomster modtoges endvidere til stor Glæde for Kvinderne, men størst Glæde vakte dog de Tusinder, der havde opstillet sig paa Skrænten for at modtage Kvindetøget ved Indgangen til Festpladsen; thi de i rigeligt Maal tilkastede Blomster, de begejstrede Hurraraab og fremfor alt de venlige Ansigter fortalte os, at Kvindeforeningernes Virksomhed nu har vundet Sympathi og Forstaaelse i vide Kredse.

Moderretten.

Skønt jeg ellers for øvrigt er enig med Katrine Pedersen i „Hverdagstanker“, maa jeg dog med Redaktionens Tilladelse føje et Par Bemærkninger til.

Det er sandt, at meget vilde være vundet, hvis Kvinderne arbejdede i den antydede Retning, og det er ganske sikkert ogsaa den Vej, vi maa gaa. — Men selv om vi virkelig kommer saa vidt, hvad jo dog mange er, at være økonomisk selvstændige — uafhængige af Mandens Forsørgelse — da føler vi *gifle* Kvinder, der har Børn, at der alligevel er en *Hage* ved Selvstændigheden — en Hage saa slem, at hver Gang vi løfter Haanden for at tage et *Krafttag* og hævde vor *Personlighed* og vore *Rettigheder* over for Manden (vore Børns Fader), da farer det med *Fortvivlelsens Skrig* gennem os: *mine Børn! han kunde jo tage dem fra mig!* Enhver *Moder* forstaar, at *værre* Pisk og stærkere Tømme til at køre os i, gives der ikke end den *Lov*, der giver Manden *Ejendomsret over Børnene*.

Nej, vi skønner det, at saa længe *Moderretten* er et *dødt* Begreb, saa længe vi faktisk er tvungne til at sætte Liv og Helbred ind paa at føde Mændene Børn, paa hvis Opdragelse de i Følge *Eksemplet* og hele *Ægteskabssystemet* har Hovedindflydelsen, saa længe maa vi finde os i, at se den ene Flok unge Mænd efter den anden drage ud i Verden, *allesammen* med den samme Pisk i Haanden, og de fleste med Bevidstheden om, at de har *Ret* til at *bruge* den. Saa længe en slig Lov staar ved Magt, da maa i alt Fald vi gifte Kvinder tale sagte om *Selvstændigheden*, selv om vi virkelig har naaet et godt Udkomme. For hvad nytter det, om vi ogsaa er i Stand til at give vore Børn den *bedste* Opdragelse, naar den *usleste* Pjalt af en Fader (saa vel som den bedre), ja selv om han bevislig er et moralsk fordærvet Suhjekt, kan afskære os fra al Indflydelse paa Børnenes Opdragelse og derved paaføre os de værste Kvaler.

Man skulde synes, det var den simpleste Ret, om begge Forældrene havde *lige Ret* til Børnene enten i Forening eller delt. Naar desuagtet den ene Part af Menneskeheden, og det endda den Part, der *kun* har Nydelser ved at skaffe dem til Verden, har til-egnet sig dem som Ejendom, da maa det siges at være den blodigste *Uret*, der kan tænkes; thi hvad er værre end at berøve et Menneske Del i Efterslægtens Liv?

Der er derfor intet, jeg bebrejder mine Opdragere saa haardt, som dette, at de lod mig gaa ind i *Ægteskabet* uden *Viden* om de Love, jeg der var underkastet. Det er saa grænseløst letsindigt af de ældre, saa-

ledes at lade de unge sætte sit Navn under paa et Dokument uden at have set, hvad det indeholder. Men det ligger jo ikke i Mændenes Interesse, dem, der sædvanlig sidder inde med Opdragelsesanstalterne, at holde oplysende Foredrag om slige Emner. Vi Kvinder maa derfor arbejde det ind i vore Døtres Bevidsthed, hvor *nedværdigende* og *forfærdeligt* det er, saaledes at *sælge* baade sig selv og sit Afkom, selv om den bedste Forsørgelse vinker dem, ja selv om de virkelig staar paa egne Ben i økonomisk Henseende. Det maa være os klart, at vi begaar en Forbrydelse ved saaledes at lade de unge Kvinder danse ind i *Ægteskabet* med *Stor* paa. Lad være, at *Ægteskaberne* derved indskrænkes i Antal, Ulykken derved vilde saamænd ikke være saa stor for de flestes vedkommende; thi hele Grundvolden under denne Institution er saa gennemraaden, at der maa en ny til, hvis det skal gaa i Længden. Ellers vil det ganske simpelt føre til, at enhver *selvfølgelig, selvstændig* og *ærkær* Kvinde vil betragte det som en *Skam* at gifte sig.

Derfor — for Levebrødets Skyld, for Eksistensens Skyld og fordi det er ethvert Menneskes Pligt at forsørge sig selv, maa vi Kvinder arbejde os saa langt frem som vel muligt; men for virkelig at faa rigtig Gavn og Glæde af disse Goder, maa vi først og sidst arbejde for at skaffe *lige Valgret* for alle Samfundsmedlemmer; thi *kun* gennem *Valgretten* kan vi faa Indflydelse paa Lovene og dermed Magt til at løse alle de snærende Baand. Først da naar vi *Selvstændighed*.

Anne Kristensen.

Et Jubilæum.

Den 6. Juni 1866 oprettedes i Berlin det første Folkekøkken af Fru Lina Morgenstern, f. Bauer. Senere oprettedes der flere og flere, saa at Berlin nu har 17 saadanne Køkkener, der er til saa stor Velsignelse for Berlins Arbejderbefolkning.

Den 6. Juni i Aar højtideligholdt disse Køkkener 25 Aars Jubilæum.

Fru Lina Morgenstern og hendes Mand, som har været hende en trofast Medhjælper og Støtte i hendes Virksomhed, er endnu Sjælen i hele dette Foretagende, og arbejder med utrættelig Energi for, at de kan blive til saa stor Gavn for saa mange som muligt.

Den 6. Juni var derfor ogsaa en Højtidssdag for Ægteparret Morgenstern, hvor, saa at sige, hele Tyskland kappedes om at vise dem, hvor stor Pris man satte paa deres ædle Virksomhed. Rundt omkring i forskellige af Tysklands Byer, og udenfor Tyskland, er der oprettet Folkekøkkener efter samme Mønster som Berlins. Det første Telegram blandt de mange, Fru Morgenstern modtog, var fra Finland, fra Helsingfors Arbejderkøkken.

Om Jubilæumsfesten fortæller et tysk Blad. Vi gør følgende Uddrag, som maaske kan interessere „Hvad vi vil“s Læsere, for hvem Fru Lina Morgenstern ikke er fremmed, da hun af og til, som Udgiver af Hausfrauenzeitung, er omtalt her i Bladet.

Omgivet af Børn og Børnebørn, modtog Morgensterns alt fra den tidlige Morgenstund den 6. Juni en Mængde Lykønskningsskrivelser, Telegrammer og Masser af Blomster i

Hjemmet paa Lützowplatz. Kl. 11 begyndte den officielle Fest i Berlins Raadhussal, som var smykket med Faner, Kranse og store Potteplanter. Efter at den Hennebergske Sangforening havde foredraget en af Beethovens Sange, som passede til Lejligheden, holdt Dr. jur. Jacobi Indledningsstalen og mindede om, at det var paa en Tid, da Krigens Rædsler hjemsøgte Tyskland, da Nød og Hunger plagede saa mange Hjem, at Fru Morgenstern fik den smukke Tanke at skaffe billig, kraftig Føde til de mange fattige, hvis Forsørgere var borte. Og det var lykkedes hende at tilvejebringe en Institution, der almindelig anerkendtes for at være af stor social Betydning. Ti ikke alene Berlin, men en Mængde af Tysklands Byer havde fulgt det gode Eksempel, ligesom man ogsaa i Udlandet var gaaet i samme Spor.

Henved hundrede Foreninger var repræsenterede ved denne Fest. Foreningen „mod Forfalskning af Levnedsmidler“ overrakte ved sin Repræsentant Fru Morgenstern et Diplom som Æresmedlem af Foreningen. Den Frøbelske Børnehøjsforening udtalte sin Tak til Fru Morgenstern som en af dem, der havde været med til at grundlægge Foreningen. En Æresgave overrakte hende med en Adresse, underskrevet af henved firindstyve Mænd og Kvinder, deriblandt den bekendte Professor Virchow. I Adressen hedder det: I Dag for 25 Aar siden lagdes ved Dem Grundstenen til Berlins Folkekøkkener, en Del af Deres Venner føler sig i den Anledning opfordrede til at bevidne Dem sin Taknemlighed og Ærefrygt for den store Kærlighedsgerning, som Deres Hjerter opfandt, og som Deres utrættelige Virksomhed bragte til Udførelse. Den rige Velsignelse, som har fulgt Deres Værk, vil være Dem, ædle Frue, den skønneste Løn, og Bevidstheden om at have tørret saa mange Taarer, lindret saa megen Nød og stillet saa megen Sult, maa være Dem den største Tilfredsstillelse! — — —

Det vil være for vidtløftigt at omtale alle de Adresser og Æresbevisninger, som henvendtes til Fru Morgenstern. Endnu skal kun bemærkes, at ved Slutningen af Festen overrakte til hver af Deltagerne et af Fru Morgenstern i Anledning af Jubilæet forfattet Festskrift. Det giver en klar interessant Meddelelse om Foreningens Virksomhed lige fra Begyndelsen indtil nu, og giver derved et værdifuldt Bidrag til den sociale Udviklings Historie fra det sidste Fjerdedels Hundreder.

Om Eftermiddagen Kl. 6 fandt et livligt Festmaal Tid Sted i den Zoologiske Haves Restaurationssal, hvori 400 Personer deltog. Senere paa Aftenen opførtes af Dilettanter, et af Fru Morgenstern forfattet Lystspil, „Berlins Folkekøkkener“. Frk. Olga Morgenstern, Jubilarens kæreste Datter, der arbejder i Forening med Moderen, deklamerede et af hende selv forfattet Digt, der handler om Krigens Rædsler og Nøden, som følger med, der gav Anledning til Folkekøkkenernes velsignelsesrige Tilbliven.

Søndag den 7. Juni viste Fru Morgenstern en Del af de fremmede, som var komne til Berlin i Anledning af Jubilæet, omkring i nogle af Folkekøkkenerne. Overalt herskede der Feststemning. Hver spisende Gæst fik den Dag dobbelt Portion og gratis Øl, og det vil ikke sige lidt, naar man erfarer, at der i hvert af de 17 Køkkener gennem-